

vergadering **C255**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 4 mei 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van data in de landbouw – 2571 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de door de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij geformuleerde kernthema's voor het Belgisch voorzitterschap van de Europese Raad in 2024 – 2704 (2021-2022)	6
VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Circular State of The Union 2022 en de werkagenda's voor de landbouwsector – 2720 (2021-2022)	8
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het nieuwe landbouwbeleid in Vlaanderen en het stimuleren van wetlands – 2728 (2021-2022)	11

**VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van data in de landbouw
– 2571 (2021-2022)**

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister, het is al enige tijd duidelijk dat data de grondstof van de 21e eeuw zullen worden – of zijn, ondertussen. Ook binnen de landbouwsector neemt het belang van goede data toe. Onder andere bij de Luikse start-up ScanWorld zetten ze hier sterk op in. Deze start-up werkt aan de uitrol van een platform dat inzetbaar is bij landbouwers en dat hen toelaat parameters zoals watergehalte, bodemkwaliteit en temperatuur op hun areaal in kaart te brengen. Hierdoor kunnen ze veel efficiënter omspringen met het gebruik van onder andere chemicaliën, meststoffen en pesticiden. Dat betekent een win voor de portemonnee van de landbouwer in kwestie en een win voor de omgeving en biodiversiteit. ScanWorld verzamelt deze data via open satellieten zoals Copernicus, koopt data aan bij private operatoren en bestudeert de mogelijkheid om via een eigen satellietstelsel extra data te verzamelen die toelaten plantenziekten en watergehalte bij een gewas te detecteren. Het is maar een bedrijf dat ik hier aanhaal als voorbeeld, maar er zijn ongetwijfeld nog bedrijven die daarop in de toekomst willen inzetten en faciliteiten willen bieden aan de landbouwsector. Denk maar aan Proximus, dat zijn 5G-netwerk in combinatie met artificiële intelligentie ook wil gaan inzetten om het gebruik van pesticiden te verminderen.

Ook u gaf in uw beleids- en begrotingstoelichting (BBT) 2022 aan dat data in de landbouw de toekomst zijn. Het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) zet bijvoorbeeld in op de uitbouw van de datahub DjustConnect, die veilige en vlotte data-uitwisseling in de landbouwsector moet faciliteren en die de data-eigendom respecteert. Daarnaast gaf u in uw BBT aan dat er ook gesprekken lopende zijn met private partners om rond die data-uitwisseling een nieuw bedrijf te starten in 2022.

Dit voorjaar zal door uw collega, minister-president Jambon, die ook bevoegd is voor de digitalisering, het Vlaamse Datenutsbedrijf worden opgericht. Het Datenutsbedrijf zal zich toespitsen op hoofdzakelijk twee belangrijke activiteiten. In eerste instantie wil het innovatieve datakluisen voor de burgers en bedrijven introduceren, waardoor burgers volledig de baas worden over hun eigen data en kiezen met wie ze die delen. Ten tweede wil het initiatieven nemen in het kader van snelstromende en reallimedata en Internet of Things (IoT), met de zogenaamde Sensor Data Space.

Ik heb de volgende vragen voor u. Kunt u een stand van zaken geven van de lopende gesprekken met private partners waar u in de BBT naar verwees? Wanneer valt de uiteindelijke beslissing met welke partner u in zee zult gaan?

De meest courante manier van dataverzameling in de landbouw is via sensoren die in onder andere stallen, serres en op tractoren aanwezig zijn. Is er daarnaast ook de mogelijkheid ingebouwd om data uit andere bronnen of van partners te integreren in die hub? Zijn er beperkingen aan de hub voor wat betreft de opname van data vanuit bepaalde bronnen?

Hoe gaan we landbouwers meekrijgen? Hoe worden ze geïnformeerd over het belang van data en de voordelen die daaraan gekoppeld zijn en de bedrijfskansen die dat eventueel biedt? Welke initiatieven zult u vanuit de overheid nemen?

Zal er een mogelijkheid zijn om DjustConnect te gaan interconnecteren met de toepassingen van het Vlaamse Datanutsbedrijf?

Ziet u kansen voor zo een slimme Sensor Data Space in de landbouwsector? Waar binnen de keten kunnen snelstromende en realtime verbonden sensordata in het kader van Internet of Things een toegevoegde waarde betekenen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Het hoofdgerecht van deze middag is gestart met de vragen om uitleg.

Bedankt voor uw vraag. Het DjustConnectplatform is destijds gestart vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), namelijk het project Datahub voor Agrofood, en wordt nu voortgezet in een publiek-private samenwerking tussen ILVO en de bedrijven van de stuurgroep.

De mogelijkheden om data uit te wisselen zijn onbeperkt. DjustConnect heeft in principe geen beperking voor het koppelen van verschillende type databronnen. De data die u aanhaalt als voorbeeld, kunnen dus in theorie gekoppeld worden.

Het informeren van boeren over het belang van hun data, hun rechten op gebied van data en hun rechten? Dat gebeurt door ILVO in samenwerking met de bedrijven die DjustConnect gebruiken en ook door de betrokken kennisinstellingen.

De communicatie wordt ondersteund door het Departement Landbouw en Visserij, bijvoorbeeld op standen op landbouwbeurzen en via de winnende app in de hackathon van Digitaal Vlaanderen. Het departement zal zijn positieve ervaringen toelichten op het ontbijtjevent van DjustConnect op 20 mei 2022 op de Agridagen in Ravels.

In het programma Vlaamse Veerkracht werd de oproep samenwerking en digitalisering gelanceerd met een budget van 4 miljoen euro. Met deze oproep heb ik aan de sector de mogelijkheid willen geven om projecten rond digitale transformatie met specifieke aandacht voor de droogte en voor waterproblematiek in te dienen. De toewijzing van de projecten zit in de laatste fase. Ik kan u hierover nog geen informatie geven, maar u kunt daar dan nog een vraag over stellen, en dan zien we elkaar nog een keer.

Ook nog belangrijk om mee te geven is het feit dat een landbouwer met data op zich natuurlijk niet altijd aan de slag kan. Om data concreet te kunnen inzetten in de praktijk vraagt dit meestal ook bijkomende kennis. In uw vraag verwijst u naar data als mogelijkheid om plantenziekten te detecteren en gewasbescherming efficiënter in te zetten. Met enkel ruwe data kan de landbouwer heel weinig aanvangen. Er is nood aan interpretatie en modellering die de ruwe data omzetten naar praktisch toepasbare adviezen. Hier spelen onder meer de praktijkcentra vandaag al een rol. In de systemen van waarnemingen en waarschuwingen rond ziekten en plagen worden nu al gericht adviezen aan boeren gegeven gebaseerd op weersgegevens. Maar hier is er dus zeker naar de toekomst toe potentieel om op basis van meer data betere en gerichte adviezen te geven aan onze boeren.

Dan is er zeker een mogelijkheid voor interconnectie. Er zijn al uitwisselingen tussen DjustConnect en het Datanutsbedrijf. ILVO en Digitaal Vlaanderen zijn onder meer aan het bekijken of de Application Programming Interfaces (API's) die beschikbaar zijn op DjustConnect ook via de DataVindPlaats beschikbaar zouden kunnen worden gemaakt.

Wat de potentialiteiten betreft, betekenen de sensordata van Internet of Things een meerwaarde in elke stap van de keten. Een sensordataspace in de landbouw

bestaat nog niet op dit ogenblik, maar wij zullen dat ontwikkelen samen met een Europees initiatief om een soort landbouwkundige dataspace te ontwikkelen. ILVO is hiervoor het initiatief aan het nemen om met DjustConnect als pionier mee te dingen naar Europese middelen uit het Digital Europe-programma. Als die succesvol blijken, dan zal het concept voor een dataspace waarin ook de sensordataspace geïntegreerd worden, ontwikkeld worden. IoT-sensor data, maar ook andere databronnen in de agrovoedingsketen, zullen hierin dan beschikbaar kunnen worden gesteld.

Er is dus heel veel potentieel en positiviteit rond uw vraag.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Bedankt voor de positiviteit en de antwoorden. U hebt gelijk dat op zich een landbouwer op een bedrijf met puur die ruwe data niet zoveel vooruit kan. Het is zaak om ze te interpreteren en te verwerken en ook in interactie met andere partners in de ketens tot win-winsituaties te komen. Het is goed dat we daar als Vlaamse overheid, in het bijzonder met ILVO, een trekkende rol in spelen. Ik heb misschien nog een bijvraag. U verwijst naar het Europese initiatief waar ILVO als partner kandidaat voor is. Wat is de timing daarvan? Tegen wanneer wordt dat verwacht?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, het klopt. Ik ben tevreden met uw antwoord. Het gaat over veel data, maar daarbij stel ik me dan direct volgende vraag. De landbouw van de toekomst is zeker niet meer de landbouw van de voorbije twintig jaar. Daar gaat heel veel in om. In welke mate gaan wij op korte termijn eraan tegemoetkomen om heel veel landbouwers daarin mee te trekken? Er zal veel behoefte zijn wat betreft begeleiding, oefening en noem maar op. Hoe gaan we op korte tijd de landbouwers daarin meekrijgen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u, collega Coel. Van het EU-initiatief is de timing eigenlijk nog niet bekend. Ik hoop oprecht dat dit snel bekend zal worden. Weet dat we sowieso al pionier zijn. We staan eigenlijk al ver. Uw vraag en de antwoorden die ik heb gegeven, tonen aan dat we daar echt stappen voorwaarts in zetten.

Hoe krijg je de landbouw mee, collega? Je mag niet onderschatten hoe innovatief de landbouwers zelf zijn. In de bedrijfsvoering vandaag zijn data hyperrelevant. Zij zijn ook zelf op zoek naar mogelijkheden die meer snelheid kunnen bieden. Ik denk dat we ook op dat vlak onderschatten hoe open ze staan. Vandaar dat we proberen om op alle potentiële zaken die er zijn goed in te spelen. Maar natuurlijk, ze moeten ook inzetten op het vertrouwen in datadeling. Ze moeten er ook van overtuigd zijn dat de data die ze delen niet gaan worden misbruikt voor andere doeleinden. Maar het is ook aan ons om hen daarvan te overtuigen.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Inderdaad, het klopt dat wij koploper en pionier zijn. Het is ook in het belang van onze Vlaamse landbouwsector dat we dat blijven en dat we daar sterk op inzetten. Ik maak me wel nog de bedenking dat we dan ook in het landbouwonderwijs voldoende aandacht moeten hebben voor de opportuniteiten voor het gebruik van data. Ik zal dat met uw collega, de minister van Onderwijs, bespreken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de door de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij geformuleerde kernthema's voor het Belgisch voorzitterschap van de Europese Raad in 2024
– 2704 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Minister, in 2024 zal België het voorzitterschap opnemen van de Europese Raad. In opdracht van het Departement Landbouw en Visserij werd op 1 april aan de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) gevraagd om op zeer korte termijn beleidsmatige prioriteiten en aandachtspunten voor dit voorzitterschap te adviseren.

Door het korte tijdsbestek bracht de SALV meteen alle actoren samen en werd het advies door middel van een spoedprocedure op 21 april goedgekeurd. Hoewel het hier nog maar over een voorbereidende fase gaat, stel ik mij toch enige vragen over de snelheid waarmee het advies moest worden geformuleerd. Soms is het 'too little too late', maar hier lijkt het me eerder 'too few too fast'. Het Belgisch voorzitterschap biedt de opportuniteit om een van onze belangrijkste sectoren, de Vlaamse agrovoedingsketen, in de schijnwerpers te zetten. Ik denk dan ook dat we op een doordachte en stevig onderbouwde manier aan de slag moeten gaan om zo geen belangrijke thema's over het hoofd te zien. Ook de SALV zelf is vragende partij om binnen een ruimer tijdsbestek opnieuw betrokken te worden om de inhoudelijke elementen breder te kunnen uitwerken.

Minister, waarom werd de SALV niet meer tijd gegeven om de kernthema's te formuleren? Kunnen deze zes kernthema's nog wijzigen of zijn ze intussen definitief vastgelegd? Is er bij de formulering overleg geweest met de andere twee landen van de trojka, namelijk Spanje, dat onze voorganger is en Hongarije, dat onze opvolger is? Ziet u het als een voor- of nadeel dat we opnieuw een trio vormen met Spanje en Hongarije? Zo ja, wat zijn volgens u de voor- en nadelen van deze samenwerking? Kunt u ons een tijdsschema bezorgen van de verdere planning van de voorbereidingen van het voorzitterschap?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Joosen, u hebt het over 'too fast' en 'too little'. Ik ben het daar eigenlijk niet helemaal mee eens. We zijn volop bezig met de voorbereiding van het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie. In januari is ons departement gestart met de opmaak van het inhoudelijk en budgettair plan. Als onderdeel van die opmaak werd beslist om de SALV te bevragen. Zij werden daarvan op de hoogte gesteld op 21 januari. Door de drukke agenda van de SALV zelf konden toelichtingen niet worden gepland op de SALV-zitting van februari. De volgende zitting was oorspronkelijk gepland voor 25 maart, maar werd uitgesteld tot 1 april. Het is niet mijn schuld dat het gebeurt. Vandaar dat de SALV inderdaad maar een beperkte tijd had om in deze fase input te geven. Die input moest daarna nog verwerkt worden. Maar collega Joosen, het zal u hopelijk geruststellen dat mijn administratie van in het begin wel in goed contact was met het SALV-secretariaat om met hen af te stemmen over de timing en het doel van de bevraging.

Zoals u zelf aangaf, zitten we nog altijd in de voorbereidende fase en is er zeker nog ruimte in het verdere proces om input te geven. Dat heeft mijn administratie ook zo laten weten tijdens de toelichting op de SALV-zitting. Het is de bedoeling

van de Vlaamse Regering om de komende maanden knopen door te hakken over zowel inhoud als budget. Het SALV-advies kwam perfect op tijd zodat we ook rekening kunnen houden met de speerpunten van de SALV.

België zal het voorzitterschap van de raad opnemen in de eerste helft van 2024. Voor velen onder ons is dit een bijzonder boeiende periode. Tijdens de tweede helft van 2023, net voor ons dus, is het de beurt aan Spanje. Hongarije volgt na ons in de tweede helft van 2024.

Tijdens de voorbereiding is er inderdaad al overleg geweest. Uit dat overleg bleek echter dat de voorbereiding in beide landen nog niet ver gevorderd was, collega Joosen. We blijven in zeer nauw contact met onze partners om gebruik te maken van alle mogelijkheden om wederzijds van gedachten te wisselen. Ik streef er ook naar dat we gedurende die achttien maanden op een vlotte en transparante manier dossiers aan elkaar kunnen doorgeven.

Wat de verdere planning betreft, zal het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken de plannen bekijken en een eerste vergelijkende analyse opmaken. Nadien zullen de plannen worden gestroomlijnd over de beleidsdomeinen heen. Na de bespreking op het voorzitterscollege zal de Vlaamse Regering zich over deze plannen buigen.

Zodra de budgetten en de inhoudelijke krachtlijnen zijn vastgelegd, kunnen de beleidsdomeinen verder met de voorbereiding. Binnen enkele maanden zal alvast een voorzitterschapscoördinator starten binnen het Departement Landbouw en Visserij en na de zomer start een beleidsmedewerker die zich specifiek zal bezighouden met de voorbereiding op het vlak van visserij.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik denk dat dat Raadsvoorzitterschap heel wat opportuniteiten biedt om de Europese agenda te bepalen. Een goede voorbereiding lijkt mij dus absoluut noodzakelijk, niet het minst omdat we natuurlijk in een bijzonder complex land als België leven.

Haast en spoed is zelden goed. Dat vond de SALV blijkbaar toch ook. De tijd was kort. Gelukkig kunnen we met de SALV wel rekenen op een kwaliteitsvol adviesorgaan, dat in de loop der jaren al de nodige expertise en ervaring heeft opgebouwd. Ze hebben op die korte tijd dus wel een waardevol advies kunnen afleveren. Dat wil ik toch expliciet meegeven. De SALV vraagt in het advies ook, op het einde, om te worden betrokken in de verdere voorbereiding van het voorzitterschap. Dat is een belofte die u ook vandaag opnieuw doet. Ik hoop natuurlijk dat men die belofte dan ook waarmaakt en nakomt.

Ik vond een vraag terug uit de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media aan onze minister-president, waarin het verloop van het tijdstraject wordt geschetst, en het projectplan dat naar de regering zou gaan. Daarbij was er ook sprake van gesprekken die nog zouden lopen tussen de deelstaten om te bekijken wie welke Raadsformatie voor zijn rekening zou nemen. Ik ben toch wel benieuwd of de verdeling van die thema's intussen is afgeklopt. Indien die is afgeklopt, hoe ziet die verdeling er dan uit?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Die is nog niet afgeklopt, maar zodra dat is gebeurd, zullen wij uiteraard het parlement daarvan in kennis stellen.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Ik wou graag bijkomend nog twee zaken aanhalen die mij opvielen, nu ik de kans heb. Het eerste is dat Frankrijk nu het voorzitterschap op zich neemt en dierenwelzijn als thema hoog op de agenda plaatst. Ik zou er de aandacht voor willen vragen dat we dat toch meenemen als deelaspect bij een aantal thema's, zoals verduurzaming en het harmoniseren van de regelgeving. Het gelijke speelveld komt hier vaak aan bod. Dit is echt wel relevant voor onze landbouwsector. De lat moet Europees niet laag, zodat iedereen er vlotjes over gaat. De lat voor dierenwelzijn moet Europees hoger worden gelegd, en alle lidstaten moeten daar dan uiteraard aan voldoen.

Ten tweede wou ik nog meegeven dat de SALV ook een aantal suggesties heeft gedaan voor een aantal opportuniteiten om onze agrovoedingsketen in de schijnwerpers te plaatsen. Ik denk dat die suggesties zeer waardevol zijn. Daarom is het mijn expliciete vraag om die zeker onder de loep te nemen.

De voorzitter: De minister zal die zaken ongetwijfeld meenemen en misschien aan de coördinator voor het voorzitterschap geven.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik weet al waarop ik de focus wil leggen, maar laat eerst het democratische proces spelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Circular State of The Union 2022 en de werkagenda's voor de landbouwsector – 2720 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister, op maandag 25 april jongstleden vond de Circular State of The Union 2022 plaats te Brussel. Op dit evenement tekenden honderd Vlaamse partners in uw aanwezigheid een engagementsverklaring om binnen zes domeinen de circulariteit van de Vlaamse economie te versterken. De zes concrete domeinen zijn: circulair bouwen, bio-economie, circulaire chemie en kunststoffen, maakindustrie, voedselketen en waterkringlopen. Binnen elk domein liggen concrete acties klaar die door publiek-private partnerschappen kunnen worden gerealiseerd. Bij drie van die zes domeinen of werkagenda's is ook de Vlaamse landbouwsector betrokken. In de werkagenda's bio-economie, voedselketen en waterkringlopen engageren naast het Departement Landbouw en Visserij zich ook andere partners, zoals Boerenbond, de Federatie van de Belgische voedingsindustrie Fevia, de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV), het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) en het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO). Binnen de werkagenda voedselketen wordt er onder andere ingezet op het optimaal gebruik van biograndstoffen, voedsel en reststromen. Belangrijke principes zijn onder andere het voorkomen van voedselverliezen en voedselafval, maar ook het verbeteren van de bodemvruchtbaarheid en een optimale inzet van landbouwdieren om de keten te sluiten. In het startcharter staat ook vermeld dat er na het lanceerevenement een prioritering zal worden gemaakt van de werkpaden en/of actiepistes.

Minister, daarover heb ik de volgende vragen. Welke kansen ziet u voor de landbouwsector in de werkagenda's waarbij die is betrokken? Welke werkpaden en/of actiepistes moeten volgens u nu prioritair worden opgestart? In welke acties ziet u

de grootste win-winsituatie voor zowel milieu als landbouwer? Hoe overtuigen we geïnteresseerde stakeholders om tot actie over te gaan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Coel, dank u wel voor uw interessante vraag. De circulaire economie biedt enorme kansen voor de landbouw. Ik heb dat ook al in de commissie Economie gezegd. Dit zorgt zowel voor kostenbesparing als voor het verminderen van de milieu-impact van de productie. Het biedt ook mogelijkheden om nieuwe businessmodellen uit te werken die bijdragen aan meer veerkracht.

Er zijn twee concrete werkagenda's die me belangrijk lijken te zijn: de voedselketen en de bio-economie. De landbouw is een heel belangrijke partner in de transitie naar een duurzame en biogebaseerde economie, en kan ervoor zorgen dat andere sectoren minder afhankelijk worden van fossiele grondstoffen. Een voorbeeld is een aardappelverwerkingsbedrijf dat van aardappelschillen bio-afbreekbare plastics wil maken. De werkagenda voedselketen bevat een belangrijk werkpad rond een 'zero waste mindset' bij alle betrokkenen.

Om overschotten of reststromen te valoriseren, heb je een zeer goed werkend logistiek systeem nodig. We moeten dus eigenlijk bouwen op de logistieke sterktes die we hebben. Daar kunnen circulaire oplossingen mee worden opgeschaald. Ik wil dus echt met de sector gaan bekijken hoe we vanuit het beleid daaraan kunnen bijdragen. Bijvoorbeeld het Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties (VBT) is een van de taskforceleden die de werkagenda voedselketen nu gaat opnemen. Het behoeft geen betoog dat daar wel opportunititeiten zitten.

Naast de voeding is de bredere bio-economiewerkagenda net interessant voor de landbouw. Hier hebben we de B2BE Facilitator opgestart om de link tussen de landbouwsector en de klassieke industrie te versterken, om zo ook een betere match te vinden tussen biomassa vanuit de landbouw en wat daarmee kan worden gemaakt in de industrie, met als bedoeling minder afhankelijk te zijn van fossiele grondstoffen. Als je dat in dat businessmodel stopt, kan de boer daar ook financieel voordeel uit halen.

Hoe gaan we overtuigen? Wat mij betreft, is samenwerken de sleutel. Binnen Vlaanderen Circulair en de State of the Union is dat engagement ook getekend, en met onze B2BE hebben we een concreet iets opgestart om die stakeholders uit landbouw en industrie samen te brengen. Het doel daarvan is meer circulair werken en minder afhankelijk worden van fossiele grondstoffen. De zeer brede en ruime deelname aan de Circular State of the Union 2022 toont aan dat er een breed besef is dat circulair de toekomst is. Ook vanuit het landbouwbeleid ondersteunen we die ideeën. Er is op dit ogenblik ook een oproep voor operationele groepen binnen de Europese innovatiepartnerschappen. In het verleden zijn daarin al diverse circulaire projecten ondersteund. We gaan dus volop door op deze weg.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Minister, ik denk dat u vooral een aantal voorbeelden hebt aangehaald van kansen voor partners verderop in de keten of rond de landbouwbedrijven, maar het lijkt me ook belangrijk dat we die circulaire gedachte ook op het landbouwbedrijf zelf zo veel mogelijk ingang doen vinden, door na te denken over de valorisatie van de reststromen, opdat men daar nog andere dingen mee zou doen, niet alleen voor het milieu, maar ook om daar, zoals gezegd, eventueel nieuwe verdienmodellen op af te stemmen.

Circulariteit is ook een kans om onze afhankelijkheid van buitenlandse eiwitten te verminderen. Men denkt altijd dat we ons voedselpatroon moeten optimaliseren, maar door de optimalisatie van de reststromen binnen de zogenaamde cascade

van waardebehoud is er een mogelijkheid om dingen die niet meer voor menselijke consumptie bruikbaar zijn, vervolgens te kunnen doen doorstromen naar dierlijke consumptie. Zo kunnen we onze afhankelijkheid van het buitenland voor bijvoorbeeld soja en vismeel voor diervoeder deels doen afnemen. Ik las in de werkagenda voedselketen dat u zou zoeken naar een afstemming en synergie tussen die werkagenda en de Vlaamse eiwitstrategie. Kunt u dat eventueel nog wat toelichten? Hoe ziet u die wisselwerking juist?

Dan nog iets over de droogte, wat actueel is. Ziet u ook bij de werkagenda waterkringlopen een rol voor onze landbouwers, niet alleen door het capteren van water op hun grondgebied, maar ook in hun bedrijfsvoering? Door meer circulair met water om te gaan, zouden ze ook kunnen bijdragen aan een oplossing voor die droogteproblematiek.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Collega, dank u wel voor de vraag. We hebben in de net opgestarte Klimaatcommissie, die het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) gaat opvolgen, ook een toelichting gekregen over de mogelijkheden van die biogebaseerde economie, ook binnen de landbouw en zo verder. Het belangrijke daarbij is natuurlijk dat, ook gezien de crisis in Oekraïne, we toch prioriteit moeten blijven geven aan het inzetten van ons landbouwgebied voor voeding. Je hebt de hele discussie over voedsel en andere toepassingen. Ik denk nu bijvoorbeeld aan de biobrandstoffen, waarvan men nu zegt dat we daarvan af moeten, dat dat ecologisch gezien geen goede oplossing is, en dat het spijtig is dat men gronden inzet om brandstof te maken. Dat is niet onze prioriteit. Ook in de circulaire economie moeten we de prioriteit houden op die reststromen enzovoort die ontstaan. Men moet binnen de landbouw zelf zoeken naar optimalisatie, en daar inderdaad ook nieuwe producten uit halen, vanuit de reststromen die er zijn. Nu worden die ook al gevaloriseerd, maar misschien kunnen ze beter worden gevaloriseerd en kunnen ze ook economisch een grotere meerwaarde opleveren als we er beter over nadenken. Minister, bent u het ermee eens dat we de focus moeten houden op voedselproductie, maar dat we binnen die voedselproductie echt moeten zoeken naar een optimalisatie van circulaire mogelijkheden en extra meerwaarde die we kunnen creëren voor onze bedrijven?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, circulariteit is natuurlijk wel meer dan alleen maar reststromen. Oké, dat er met die reststromen iets gebeurt, is natuurlijk heel fijn, maar er is ook de circulariteit in het begin van heel het proces. In welke mate kan de landbouw meewerken aan een circulariteit in zijn totaliteit? Dat wil zeggen, vóór men dingen doet, wetende dat dat naderhand een verbetering oplevert. Men moet voorafgaand aan het hele proces weten wat men met producten, restproducten, gronden, noem maar op, kan doen. Hebt u een idee wat de mogelijkheden ter zake zijn binnen de landbouw?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Coel, eigenlijk toont dit ook de grote waarde aan van onze dierlijke sectoren, want zij zijn in staat om reststromen om te zetten in consumeerbare producten. In die zin is dit ook wel actueel. Het is sowieso onze vaste bedoeling om onze landbouwers te betrekken bij die circulaire economie. Dat is net de reden waarom die B2BE met ILVO is opgestart. We zouden dat niet hebben gedaan, mochten we daar niet in geloven. Ik geef een voorbeeldje. Je kunt de boeren betrekken bij de chemische industrie, bijvoorbeeld door het verkopen van biomassa aan bedrijven die daar nieuwe producten van maken. Dat is winst voor de boer en dat is ook een nieuw initiatief. De boer is blij dat hij erbij wordt betrokken. Zo krijg je dus een heel interessante b2b.

Dan is er de vraag over de eiwitstrategie. Het is evident dat biomassa waardevolle chemische eiwitcomponenten kan bevatten. Die zijn zeer nuttig, onder andere, bijvoorbeeld, voor de farmaceutische industrie.

Water is het voorbeeld bij uitstek van circulair omgaan met iets. Er zijn trouwens al heel mooie projecten in Vlaanderen wat dat betreft, om eeuwigdurend te recyclen. Er moet synergie tussen de strategieën zijn. Daar ben ik het ook absoluut mee eens. In de eiwitstrategie is onder andere een pijler rond duurzame diervoeders opgenomen, maar ook een pijler rond plantaardige eiwitten. In die productiesystemen is de circulaire economie dan superbelangrijk, onder andere wat de aanbreng van grondstoffen betreft.

Collega Steenwegen, het is zeker de bedoeling om vooral betere biomassa om te zetten. Ik heb het dus niet over meer, meer, meer, maar vooral over beter. Ik gaf het voorbeeld van de aardappelschillen die worden omgezet tot hoogwaardige producten. Dat is iets wat je sowieso hebt. Ik ben bij een start-up geweest die de schillen van aardappelen omzet in bakjes voor frieten. Ik vind dat heel mooi. Het is omdat het bijna middag is en ik honger heb dat ik over frieten begin.

Chris Steenwegen (Groen): Kun je dat dan mee opeten?

De voorzitter: Goeie vraag. Is dat bakje dan eetbaar?

Minister Hilde Crevits: Neen, het is niet eetbaar, maar het kan ook weer worden hergebruikt. Dat is mooi. Vroeger keek men anders naar aardappelschillen. Er zijn veel zaken die mogelijk zijn, maar die werden nu misschien ook al gedaan.

Chris Steenwegen (Groen): Mijn grootmoeder kookte die en gaf ze aan de konijnen.

Minister Hilde Crevits: Men zoekt dus naar manieren om er waardeproducten van te maken.

Collega Pieters, ik denk dat dit echt een enorme kans is voor de landbouw, omdat je dus reststromen kan herwaarderen, waardevoller kan maken. Ik volg echter de twee collega's wat hun opmerking betreft. De strijd om grond is groot. Ik ben het ermee eens: als het gaat over wat wij als overheid willen of promoten, is dat, zeker gezien de dreigende voedselcrisis, uiteraard dat onze grond maximaal wordt gebruikt voor de productie van voedsel. We zijn voor vrijheid van ondernemen, maar als het gaat over welke incentives we geven, dan zie je dat de focus totaal daarop ligt.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik heb geen bijkomende beschouwingen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het nieuwe landbouwbeleid in Vlaanderen en het stimuleren van wetlands – 2728 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik ben daarstraks vertrokken toen het nog stormachtig was in deze commissie Landbouw. Ondertussen is het hier wat kalmer geworden. Of dat een goed of een slecht teken is, laat ik u zelf invullen.

Ik heb nog eens een vraag over het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Een paar weken terug is er immers nogal wat kritiek gekomen van een aantal milieuorganisaties, waaronder BirdLife en het Europees Milieubureau, die ernstige vragen hebben bij hoe de lidstaten van plan zijn om de subsidies te gebruiken in het kader van dat GLB, vooral om de natuur- en landbouwgebieden te beschermen en te herstellen. Ik citeer: "De Nationale Strategische Plannen van het GLB weerspiegelen (...) een achterhaalde visie op productivisme die de prioriteit geeft aan opbrengstmaximalisatie (...) boven milieuoverwegingen." Waar hebben we dat nog gehoord? Bovendien zet de oorlog in Oekraïne de discussie over Europese voedselzekerheid op scherp, waardoor de uitrol van de Green Deal en de overgang naar duurzamere en milieuvriendelijkere landbouwpraktijken op de helling zou komen te staan. Sommigen pleiten er zelfs voor om die Green Deal en de 'van boer tot bord'-strategie nu uit te stellen wegens die Oekraïne-crisis.

Een van de belangrijkste maatregelen voor klimaat en biodiversiteitsherstel is het grootschalig opnieuw vernatten van veengebieden. Dit is een van de makkelijkste maatregelen. Het kan landbouwers via het GLB ook een alternatieve bron van inkomsten geven. Uiteraard is het herstel van die gebieden belangrijk in onze strijd tegen de klimaatcrisis, en om overstromingen en droogtes te milderen. Beide doen nu al de oogsten mislukken en bedreigen het levensonderhoud van boeren in heel Europa. Door slechts 3 procent van de landbouwgronden in de EU opnieuw te vernatten, zou de landbouwemissie van broeikasgassen met 25 procent kunnen worden verminderd.

In Vlaanderen ging op zestig jaar ongeveer 200.000 hectare aan wetlands en veen verloren. Driekwart daarvan zou nog kunnen worden hersteld. Minister, vandaar mijn vraag over de mogelijkheden in het strategisch landbouwplan dat Vlaanderen ook moet opstellen in het kader van het GLB. Hoe staat u tegenover de bemerkingen van deze milieuorganisaties? Zullen die opmerkingen hun vertaling krijgen in dat Vlaamse strategisch landbouwplan? Met andere woorden, worden er duurzame middelen opgenomen om aan veenherstel of vernatting te doen? In het plan zouden er op dit moment nog geen middelen zijn opgenomen. Bent u van plan om hiervoor alsnog een extra inspanning te doen?

Wat is de exacte timing met betrekking tot de Vlaamse invulling van het GLB? 1 januari 2023 nadert immers.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vandenhove, dank u wel voor de vraag. Dat het overmatig draineren van veengronden schadelijke gevolgen heeft op broeikasgassen, staat buiten kijf. BirdLife en het Europees Milieubureau oordelen dat lidstaten die relatief veel veengrond hebben, te weinig ambitieus zijn in hun GLB-strategische plannen, maar het Vlaamse GLB-strategische plan is niet meegenomen in die beoordeling. Ik ga de andere plannen dus niet beoordelen. Ik heb mijn handen vol met ons eigen plan. Ik denk echter dat Vlaanderen wel een goed pakket kan aanbieden.

Ten eerste, binnen de 'conditionaliteit' moeten de lidstaten wetlands en veengebieden beschermen. Vlaanderen zal dat doen via een verbod op het omzetten en omploegen van wetlands en veengebieden binnen de Natura 2000-gebieden die zijn aangeduid als 'ecologisch kwetsbaar blijvend grasland'. Met de omzettingen- en ploegverboden worden die wetlands en veengebieden in hun oorspronkelijke toestand behouden, met het oog op het behoud van de organische koolstof in de bodem.

Ten tweede, via de VLIF-steun (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) voor niet-productieve investeringen kan de aanleg van wetlands onder bepaalde voorwaarden voor 100 procent worden betaald. Dit kan nu al via PDPO III

(Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling). Ten derde is er binnen de beheersovereenkomsten van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) in functie van de bescherming van weidevogels ook in een actie voorzien rond het vernatten van faunagraslanden.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): En de timing?

Minister Hilde Crevits: Er was nog een vraagje over het openbaar onderzoek. Op dit ogenblik zijn we alle opmerkingen uit het openbaar onderzoek aan het verwerken. Dat gebeurt door de diensten. Zoals dat bij elk openbaar onderzoek hoort, moet je alle opmerkingen grondig bekijken en dan zien of er al dan niet moet worden bijgestuurd. Dat proces is echter nog bezig.

De voorzitter: Dat is in elk geval een goed principe.

De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Zijn er vergelijkingen te trekken?

Goed, het openbaar onderzoek is nog bezig. Alleszins bedankt voor de uitleg, maar in welke mate kunnen we dat hier krijgen na het afsluiten van het openbaar onderzoek, en wat is dan de verdere timing, ook natuurlijk met de betrokkenheid van het parlement? Dat gaat onder andere over de vraag die ik nu heb gesteld, maar ook eventueel over de andere aspecten, waarop u nu terecht niet dieper ingaat.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, wat wordt aangegeven, is volledig terecht, maar ik denk dat ook de vorige vragen wel van toepassing zijn. Daarom de volgende vraag: zijn er al wetenschappelijke benaderingen geweest van wat de verhouding zou moeten zijn tussen het bestaande landbouwareaal en de klimaatverandering die op dit moment bezig is? Bijvoorbeeld wat wetlands en veen betreft, wat zou een optimalisatie van dat landbouwareaal kunnen teweegbrengen in de opbrengsten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Pieters, ik weet dat nog niet. Die informatie moeten we eens opvragen.

Collega Vandenhove, ik denk dat u geen aanvullende vraag hebt gesteld. Wat de timing betreft: zo snel mogelijk. We zijn met dat onderzoek gestart. Men is dat nu aan het verwerken. Ik veronderstel dat we eerst nog feedback moeten krijgen van de Europese Commissie. Die feedback moet ook mee worden verwerkt in het definitieve plan. Ik hoop dus dat we daarmee misschien in de zomer of kort na de zomer kunnen landen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel voor het antwoord. De commissie Landbouw mag ook eens wat rustiger verlopen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.